

KROOS SCHEPPEN IN TANTHOF

De schepactie in 2018

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

KNNV afdeling Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT
afdelingDelfland@knnv.nl
www.knnv.nl/afdelingDelfland
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland

Inhoud

1. Aanleiding en doel.....	3
2. Gekozen watergangen	3
3. Uitvoering	4
4. Resultaten	5
5. Conclusies.....	7
6. Advies.....	7
7. Verantwoording	7
Bijlage: waargenomen waterdieren.....	8
Samenvatting	9

Copyright: KNNV afdeling Delfland, 2019

Referentie: Kroos scheppen in Tanthof, KNNV afdeling Delfland, 2019

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding.

1. Aanleiding en doel

In september 2017 vond voor het eerst een kroos schepproject plaats in de wijk Tanthof. In 2018 vroeg de gemeente Delft om al in het voorjaar te beginnen met scheppen om te zien of we te veel aan kroos gedurende de zomerperiode kunnen voorkomen.

In dit project willen we het volgende bereiken:

Er is vermindering van kroos in de wijk Tanthof.

Bewoners zijn betrokken bij hun directe leefomgeving wat betreft de waterkwaliteit.

Er is kennis over het effect van kroos scheppen gedurende het groeiseizoen.

De gemeente wilde ook een beeldverslag van deze actie hebben. Zie de losse bijlage Beeldverslag.

2. Gekozen watergangen

2.a De sloten

Bij de voorbereiding bleek dat de kroosgroei zeer langzaam ging. De gedachte data moesten worden losgelaten. Er was slechts één sloot breed bedekt met kroos. Hierdoor werd voor deze sloot bij Koekamp / Konijnensingel gekozen. Omdat er maar één sloot was werd deze sloot zowel schep- als referentiesloot. De gemeente heeft een drijfbalk tussen beide delen geplaatst. De sloot vanaf de drijfbalk tot aan de brug was het referentie deel van de sloot.

2.b Plaats in de wijk

De sloot is één van de verbindingssloten tussen Abtswoude en de rest van Tanthof Oost.

2.c Situatie voor het scheppen

De sloot ligt in beide delen vol kroos. Er dreven ook een aantal exemplaren watersla. De soorten kroos die we vonden waren dezelfde als het vorige jaar: *Spirodela polyrhiza* – veelwortelig kroos, *Lemna gibba* – bultkroos, *Lemna minuta* – dwergkroos. De *wolffia spec* werd nu op naam gebracht door Ernst Raaphorst als Colombiaanse wolffia. Kroos verspreidt zich zo wide mogelijk over het wateroppervlak, bij veel kroos zal het ontstane open water na het scheppen weer snel dicht trekken. Maar de totale hoeveelheid kroos wordt toch minder en elk geschept kroosplantje kan zich niet meer verdubbelen. Voor een uitgebreide beschrijving van eigenschappen van kroos zie het verslag van 2017:

<https://www.knnv.nl/sites/www.knnv.nl/files/users/delfland/rapportages/02%20Kroos%20scheppen%20in%20Tanthof.pdf>

Staande op de Koekamp / Konijnensingel en kijkend naar de sloot grenst de oever links aan achtertuinen van bewoners, rechts is een bosje met wat bomen en struiken. Aan het eind van het te scheppen gedeelte is er nog een smal zijslotje, met veel waterplanten. Het begin van de sloot is bereikbaar aan de linkerkant voor een deel en aan de kopse kant. De kant is daar een aantal meters breed en er staat hoge begroeiing van gras en planten.

Ook het referentiegedeelte van de sloot grenst links aan de achtertuinen van bewoners, rechts is een smalle strook en er loopt een pad langs.

De sloot is ook breed, met de gewone kroosnetten kunnen we een deel van het midden niet bereiken.

3. Uitvoering

3.a Voorlichting en fietstocht

Het Hoogheemraadschap van Delfland organiseert een avond voor bewoners en belangstellenden met voorlichting en een fietstocht door de wijk samen met de gemeente.

Op 23 mei 2018 vanaf 18:00 uur wordt in de Hofstee in Tanthof een korte uitleg gegeven over het kroosproject door de gemeente Delft, met aansluitend een fietstocht langs plekken waar gewerkt is aan de waterkwaliteit.

Het water in Tanthof was lange tijd niet goed. Het was vervuild, er lag veel kroos en het rook niet prettig. De gemeente, de bewoners en Delfland sloegen de handen ineen en gingen aan de slag met het verbeteren van de waterkwaliteit.

De gemeente heeft een aantal drijfbalken geplaatst om zwerfvuil tegen te gaan en is samen met de bewoners het kroos te lijf gegaan. Delfland verbeterde de doorstroming door de aanleg van twee doorspoelgemaaltjes en het vergroten van de duiker aan de Kalfjeslaan. Medewerkers van Delfland en de gemeente gaven tekst en uitleg.

3.b Voorlichtingsavond

Op 2 juli 2018 vanaf 19:30 in de Hofstee in Tanthof wordt door de KNNV afdeling Delfland een voorlichtingsavond gehouden voor bewoners over kroos scheppen.

3.c Schepacties

In de voorbereiding hadden we gekozen voor deze data:

voorbereiding week 15, bewonersavond 23 april week 17, uitvoering schepacties in week 18 (30 april), 23 (4 juni) en 27 (2 juli) vanaf 19:00 uur. Door de langzame kroosgroei zijn deze data losgelaten. In totaal zijn er vier schepacties gehouden, in plaats van de afgesproken drie. De drijfbalk lag er tijdens de eerste actie nog niet, zodat een vergelijk van schep- en referentiesloot niet mogelijk was. De extra actie is op een middag gehouden om kinderen extra gelegenheid te geven om mee te doen.

- De eerste actie vond plaats op de avond van 9 juli 2018 vanaf 19:30 uur.

Er waren zeker 25 deelnemers, volwassenen en kinderen. We kwamen schepnetten te kort. Er is zeer enthousiast geschept naar kroos en waterdieren.

De kanten waren gemaaid, op verzoek is een mooie bloeiende kattenstaart langs het water ongemoeid gelaten. Deze is bijna tot eind einde van de acties blijven staan. Ook later is het maaien goed bijgehouden, zodat we makkelijk bij de sloot konden komen tijdens de schepacties. Een nadeel van de korte vegetatie is dat hondenbezitters er een uitnodiging in zien om hun hond daar te laten poepen.

De drijfbalk bleek nog niet te zijn aangebracht.

Er zijn drie kruiwagens vol kroos geschept. Twee zijn afgevoerd naar de kinderboerderij voor de compost. Het kroos van de derde wagen is als mulch in het bosje aangebracht.

Omroep West heeft opnames gemaakt:

<https://www.omroepwest.nl/nieuws/3661901/Delftse-wijk-Tanthof-gaat-strijd-aan-met-kroos>

Na afloop was al het kroos in het water weer gelijkmatig verspreid en was er niet te zien dat er was geschept.

- De tweede actie vond plaats op de avond van 13 augustus 2018, vanaf 19:30 uur. Er waren 13 deelnemers, waaronder ook weer enthousiaste kinderen. Geert van Poelgeest had een extra lang schepnet gemaakt, door de steel te verlengen. De drijfbalk was nu aanwezig. Een klein waterhoentje was eroverheen geraakt maar kon niet makkelijk weer terug naar het nest aan de andere kant, de hele avond deed het pogingen daartoe. Het is uiteindelijk wel gelukt.

- De derde actie werd gehouden bijna aan het eind van de zomervakantie op de middag van 21 augustus 2018 vanaf 13:30 uur. Dit was de extra ingelaste actie, om kinderen een kans te geven mee te doen en om drie keer het effect van scheppen te kunnen monitoren. De eerste keer ontbrak immers de drijfbalk.

- De laatste actie was op 10 september 2018, deze keer vanaf 19:00 uur, het is al vroeger donker. De kattenstaart die al die keren was blijven staan is nu gemaaid. De drijfbalk was los gedreven, er was een duidelijke doorgang. Er was deze keer weinig kroos. Een bewoners vertelde dat vlak daarvoor al het kroos in één dag verdwenen was. Het is niet bekend wat de oorzaak is, uit- of instromen lijkt onwaarschijnlijk doordat de duikers onder het waterpeil aanwezig zijn.

Bij de actie waren 18 mensen aanwezig.

Er is op drie manieren van kroos geschept. Met drie lange schepnetten en een aantal korte, met een dikke bamboe stok van ongeveer 1,5 mtr (door de gemeentewerkers verzonnen) en met de kroosveger ontwikkelt door Ernst Raaphorst.

Studenten van de TU Delft waren aanwezig met de Kroboot, een drijvende bak, dat kroos kan opsporen en vernietigen.

In de schepsloot werd het weinige kroos wat er nog was zo goed mogelijk weggeschept. De deelnemers waren zo enthousiast dat er nog op andere plekken kroos is geschept, ook bij de pilotsloot van vorig jaar.

3.d Vragenlijst

Via de mail is een vragenlijst gestuurd aan de deelnemers. Zeven mensen hebben deze ingevuld.

4. Resultaten

4.a Voorlichting en fietstocht

Er waren ongeveer 20 deelnemers, bewoners, medewerkers van de gemeente en het hoogheemraadschap. Bewoners konden veel kennis opdoen over alle aspecten van water en waterkwaliteit in de wijk. De fietstocht was een leuke activiteit, afgewisseld met voorlichting bij belangrijke punten en met alle gelegenheid tot kennismaken en vragen stellen.

4.b Voorlichtingsavond

Er waren vijf deelnemers, die het een informatieve avond vonden en alle ruimte hadden om hun vragen te stellen. Aan bod kwamen watergeschiedenis van Tanthof, aspecten van schoon water, gezond waterleven en kroos scheppen. Er waren vijf deelnemers, die het een informatieve avond vonden en alle ruimte hadden om hun vragen te stellen.

4.c Schepacties

Situaties voor en na het scheppen. Tussendoor was de situatie onveranderd 100% kroosbedekking, deze opnames hebben we niet opgenomen.

Het kroos gedroeg zich dit jaar op verschillende aspecten onverwacht, groei kwam laat op gang, nog niet verklaarde vermindering van kroos aan het eind van de actie. Afgelopen zomer was uitzonderlijk droog en warm of dit van invloed is geweest is onduidelijk.

- Situatie voor eerste keer scheppen opname (4/7)
Scheepsloot 100% kroosbedekking
Referentiesloot 100% kroosbedekking, er zijn wel wat kleine open plekken, veroorzaakt door zwemmende eend en waterhoen.

– Situatie na de eerste keer scheppen (9/7)
Het kroos drijft na het scheppen weer zo dat er geen openingen zijn.
Scheepsloot 100% kroosbedekking
Referentiesloot 100% kroosbedekking
Kruiwagens: 3

– Situatie voor tweede keer scheppen
Scheepsloot 100% kroosbedekking
Referentiesloot 100% kroosbedekking

– Situatie na de tweede keer scheppen (13/8)
Scheepsloot 100% kroosbedekking
Referentiesloot 100% kroosbedekking
Kruiwagens: 6

– Situatie voor derde keer scheppen
Scheepsloot 100% kroosbedekking
Referentiesloot 100% kroosbedekking

– Situatie na de derde keer scheppen (21/8)
Scheepsloot meteen na de actie 50% kroosbedekking
Referentiesloot 100% kroosbedekking
Kruiwagens: 3

– Situatie voor vierde keer scheppen
Scheepsloot 5 – 50% kroosbedekking
Referentiesloot 5 – 50% kroosbedekking

– Situatie na de vierde keer scheppen (10/9)
Scheepsloot < 5 % kroosbedekking
Referentiesloot 5 – 50% kroosbedekking
Kruiwagens: 1 uit scheepsloot en 3 uit overige sloten

4.d Waterkwaliteit

Het water en wat geschept werd stonk niet. Er zijn veel soorten waterdieren gevonden. Velen krioelden ook in de geschepte bergen met kroos, we zagen salamanders en bootsmannetjes wel terugkeren naar het water. Het is de vraag of dat alle geschepte dieren is gelukt. Zie de bijlage voor de gevonden soorten. De aantallen zijn hoogst waarschijnlijk veel hoger, het waterdieren bekijken was als extra en niet het doel van de acties. Het zijn soorten die van zuurstofrijk water houden en soorten die zuurstof uit de lucht halen en dus waarschijnlijk in of vlak onder het kroos leven. Het zijn ook soorten die zich goed kunnen verplaatsen en er waren relatief weinig slakken.

4.e Vragenlijst

Uit de antwoorden van de vragenlijst is het volgende te halen:

- Een krantenbericht bleek de beste manier om mensen te bewegen mee te doen, de KNNV nieuwsbrief, facebook en een oproep bij de schepsloot werden ook genoemd.
- Redenen om mee te doen waren actief zijn en inzetten voor de natuur.
- De kennis van de deelnemers over kroos en de gevolgen van kroosbedekking is toegenomen.
- Als verantwoordelijk voor de sloot werd als eerste het Hoogheemraadschap genoemd, daarna de bewoners, op de voet gevolgd door de gemeente.
- De deelnemers waren enthousiast en noemden ontmoeting met mede wijkbewoners als eerste resultaat van de schepacties, samenwerken en leren over kroos een goede tweede.
- De acties werden leuk en nuttig gevonden, één deelnemer twijfelde aan het nut.
- Meerdere deelnemers zien graag een combinatie met zwerfafval opruimen of een echte zwerfafval actie.
- Niemand wil zelf een actie organiseren.

5. Conclusies

- Bewoners komen in actie om kroos te scheppen.
- Meerdere middelen moeten worden ingezet voor de communicatie.
- Contact met wijkgenoten werd als zeer positief ervaren.
- Er zijn kruiwagens vele vol kroos verwijderd, bij de laatste schepactie was er veel minder kroos.
- Kroos gedraagt zich soms onverwacht.
- Er was veel dierenleven te vinden in het geschepte kroos.
- De kennis van waterbewustzijn onder de deelnemers is toegenomen.
- Voorlichting over honden uitlaten en de opruimplicht is gewenst.
- Handhaving van de opruimplicht van hondenpoep is gewenst.
- De schepnetten voldoen, maar bij te brede sloot zijn andere hulpmiddelen nodig.
- Kindertuin De Boterbloem was blij met het kroos voor de composthoop.

6. Advies

- Kroos scheppen, eventueel gecombineerd met zwerfafval ruimen leeft in de wijk.
- Bewoners zullen zulke acties niet zelf organiseren, professionele organisatie is nodig.
- Start acties in het voorjaar.
- Start met voorlichting en rondgang door de wijk is aan te bevelen.
- Blijf de schepnetten uitlenen aan bewoners om kroos in hun omgeving te scheppen.
- Zorg dat de oeverbeplanting laag is tijdens schepacties.
- Bedenk het antwoord op de vraag: wat te doen met het geschepte kroos?
- Blijf waterdierjes scheppen.
- Wanneer een school in de omgeving van een sloot ligt is dat een potentiële deelnemer.
- Maak een folder over kroos en kroos scheppen.
- Handhaaf de opruimplicht voor hondenpoep.
- Probeer alle geschepte dieren uit het kroos te halen en zet deze terug in de sloot. Hierdoor zou de groep wisselend ingezet kunnen worden met kroosscheppers en dierenzoekers.

7. Verantwoording

Opdrachtgever, gemeente Delft
Projectleider KNNV, Geert van Poelgeest
Auteur KNNV, Anna Kreffer
Kaart Tanthof, Google maps
Foto, Anna Kreffer

Bijlage: waargenomen waterdieren

	09 07 18	13 08 18	21 08 18	10 09 19
Kroeskarper	1		1	
Tiendornig stekelbaarsje	5		5	5
Kleine modderkruiper		1	1	1
Kleine watersalamander larve	15	20		
Bruine kikker	1	1		
Grote spinnende watertor imago	1 (?)		1	1
Grote spinnende watertor larve	1			
Tuimelaar imago		3		
Eironde watertor	1	2	1	
Bootsmannetjes	1	3	5	10
Platte waterwants	1	5		
Waterscorpioen imago	1			
Waterscorpioen larve	1			
Moeraswaterroofkevertje	1			
Juffer larve	1			
Bron-blaashoren	1			
Gewone poelslak	1	1		
Posthoornslak	1	1		
Grote diepslak	1			
Lugubere glijer	1	1	1	1
Poelpiraat		1		
Kroosvlindertje			1	1
Moerasweeckschildkever, Scirtes hemisphaericus			1	
Gewone zoetwaterpissenbed			1	
(spook) muggenlarve				1
Watervlo				1
Watermijt				1
Eenoogkreeftje				1
Zoetwaterkreeftje				1
Breedhalsnebia, nabij het water				1

Samenvatting

Op verzoek van de gemeente Delft heeft de KNNV afdeling Delfland een tweede actie kroos scheppen georganiseerd. Via persberichten, uitnodigingen en affiche is opgeroepen tot deelname aan deze activiteit. De media plaatselijk en provinciaal pikten dit goed op. Omroep West heeft opnames gemaakt. Er is in Tanthof op drie avonden en één middag geschept. Bewoners waren enthousiast om te helpen bij het verwijderen van kroos en over het ontmoeten van medewijkbewoners. De acties zijn door hen positief gewaardeerd. De acties hadden merkbare invloed op de aanwezige hoeveelheid kroos.

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging afdeling Delfland staat voor een natuurlijke leefomgeving. Een vereniging waarvan de leden actief bezig zijn met natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming. Via deze N's komen we tot een duurzame en robuuste natuur.

Door excursies, lezingen, cursussen, inventarisaties, advisering en natuurbeheer worden deze doelen vorm gegeven. De activiteiten zijn in drie categorieën te verdelen: voor de gezelligheid, voor mensen die meer willen weten en voor specialisten. Dit alles rond onderwerpen van de natuur bij ons in de buurt.

